

Belediye Başkan Adaylarının Belirlenmesinde Demokraturun Etkisi Var mı?

Does Democratur Have an Effect on the Determination of Mayoral Candidates?

DOI: <https://doi.org/10.25204/iktisad.1226745>

Mesut KOÇ*

Öz

Bu çalışmada, Türkiye’de belediye başkan adaylığı süreci temsili demokrasi uygulamaları bağlamında analiz edilerek temsili demokrasiden demokratura doğru evrilip evrilmediği tartışılacaktır. Yerel hizmetlerin sunulmasından sorumlu belediyelerin en önemli organı olan başkanlar, beş yılda bir yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimleri ile belirlenmektedir. Seçim mevzuatında, yerel yönetim birimlerinde temsilci olabilme kriterleri oldukça geniş tutulmasına rağmen bu genişlik uygulamada aynı oranda karşılık bulamamaktadır. Seçimlere siyasi partilerin adayı veya bağımsız aday olarak katılmak mümkündür. Bağımsız aday olarak çeşitli sebeplerle seçilmenin zorluğu yanında siyasi partilerden adaylıkta da aday adaylığı ve parti üst yönetiminden onayı gibi çeşitli aşamalar bulunmaktadır. Partilerin genel merkezlerinin aday belirleme süreçlerindeki etkin gücü ve belediye başkan adaylarının belirlenmesinde son sözü söyleme yetkisine sahip olmaları vatandaşların kendisinin önüne konulmuş seçeneklerden birini tercih etmesi ile sonuçlanabilmektedir. Belediye başkan adaylarının belirlenmesinde, sürecin şeffaf, katılımcı ve demokratik yöntemlere uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir. Aksine tüm aşamalarıyla doğrudan halkın belirleyici olması yerine önceden belirlenmiş seçeneklerden birinin seçtirilmesi, demokratur olarak ifade edilen bir süreçte doğru gidilmesine yol açacaktır. Partisinin seçtiği belediye başkanı olarak seçimlere giren ve kazanan belediye başkanları açısından, partisinin politikaları ile vatandaşların beklenti ve talepleri çakışması durumunda, ciddi sorunlara yol açacaktır. Demokrasi anlayışını, partilere ve seçimlere güveni zayıflatacaktır.

Anahtar Kelimeler: Seçimler, demokrasi, demokratur, yerel demokrasi, belediye başkan adayları.

Abstract

In this study, the mayoral candidacy process in Turkey will be analyzed in the context of representative democracy practices and will be discussed whether it has evolved from representative democracy to democratur. Mayors, the most important body of municipalities responsible for providing local services, are elected by General Elections of Local Administrations held every five years. Although the criteria for being a representative in local government units are quite broad in the election legislation, it is not possible to the same extent in practice. It is possible to participate in the elections as a candidate of political parties or as an independent candidate. In addition to the difficulty of being elected as an independent candidate for various reasons, there are also various stages in becoming a candidate from political parties, such as candidate candidacy and approval of the party's head management. The effective power of party headquarters in candidate selection processes and their authority to have the final say in determining mayoral candidates may result for citizens choosing one of the options presented by them. In determining mayoral candidates, the process must be carried out in accordance with transparent, participatory and democratic methods. On the contrary, having the people choose one of the pre-chosen candidates, instead of the people asking their opinions at all stages, will lead to a process that is described as democratur. Mayors who run and win the elections as mayors chosen by their party will have serious problems if their party's policies conflict with the citizens' expectations and demands. It will weaken the understanding of representative democracy and trust in parties and elections.

Keywords: Elections, democracy, democratur, local democracy, mayor candidates.

Article Info

Paper Type:
Research Paper

Received:
30.12.2022

Accepted:
06.07.2023

© 2023 İKTİSAD
All rights reserved.

Atıf/ to Cite (APA): Koç, M. (2023). Belediye başkan adaylarının belirlenmesinde demokraturun etkisi var mı?. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 839-849. <https://doi.org/10.25204/iktisad.1226745>

*ORCID Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Gölhisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, mesutkoc@mehmetakif.edu.tr

Extended Abstract

Introduction and Research Questions:

In municipalities, which have a very important position in the provision of local services, mayor is the main and important part that plans, executes and supervises all the services in Turkey. Due to this importance the election process of mayors, the process must be carried out transparently, democratically and in accordance with the law. Nowadays where the necessity of the principle of democracy is experienced and constantly emphasized, it should be questioned whether the democratic process can be carried out in elections, which is the most common tool of representative democracy, in line with changing balances and political conditions. The election processes of local governments, which are considered as the beginning and even the foundation of democracy, should be kept under the spotlight and efforts should be made to realize the most ideal.

Questions to be asked with this understanding may be as follows; "How are the candidates determined in the local elections?", "Does the candidacy process operate democratically?", "Will the elected representatives take into account the people they will be accountable to during their working periods, are they under the influence of pressure and interest groups that are effective in the candidacy processes?", "If the representative who enters and wins the elections as the candidate chosen by his party in the nomination process in which a large number of candidate candidates compete, if the policies of his party and the expectations and demands of the citizens coincide how is he going to behave?" At the point of focus of this study, when the questions are considered from the perspective of mayors, there are many questions that need to be answered and clarified regarding the election processes of mayors with broad powers.

Literature Review:

Elections, which are accepted and implemented as an indispensable tool of representative democracy, are used as one of the common methods of choosing central and local administrations representatives. In Turkey, the mayors of municipalities, special provincial administrations and villages, which are local government units, are elected by the Local Administrations General Elections held every five years. The election of mayors in Turkey is possible as a result of being nominated by political parties or running as independent candidates. It is very difficult to become president in mayoral elections as an independent candidate. Because the perception that it would be easier for the mayor to get support from the central government if he was candidate from the party in power has an effect. On the other hand, the difficulty and inability of the independent mayoral candidate to create a list of council members and the inability to successfully complete the election campaign without party strength and support has a major impact on it.

Purpose & Methodology:

In this study, the concepts of democracy, representative democracy and democratur will be included in the context of local politics. Then, the mayoral candidacy process in Turkey will be analyzed within the scope of representative democracy practices and its evolution from representative democracy to democratur will be discussed. The process will be questioned and discussed with examples in practice.

Conclusions:

If representative democracy cannot be processed properly in the process of electing mayors, problems of different ways will arise during their term of office. It'll be possible to nominate candidates by the party power of party leader with a top-down approach. If the will of the town, provincial and district organizations is ignored and prevent their right to determine candidates results, imposing the party's leadership candidate put in front of them weakens the concept of democracy and confidence in the elections. It will not be able to resist when it comes to calling for the mayors to resign if they are at odds with the party leadership. Also, this will lead mayors to be responsible and accountable to the party that designated them as a candidate rather than to the citizens. Instead of citizens' direct participation at every stage in the election process, choosing one of the predetermined options will evolve into a process that is described as democratic.

1. Giriş

Yerel hizmetlerin sunumunda çok önemli bir konuma sahip olan belediyelerde hizmetleri planlayan, yürüten ve denetleyen organ belediye başkanlığıdır. Belediye başkanlarının belirlenmesinde, sürecin şeffaf, demokratik ve hukuka uygun olarak işletilmesi gerekmektedir. Demokrasi ilkesinin gerekliliğinin tecrübe edildiği ve sürekli vurgulandığı günümüzde, temsili demokrasinin en yaygın aracı olan seçimlerde demokratik sürecin yürütülüp yürütülemediği değişen dengeler ve siyasal koşullar doğrultusunda sorgulanmalıdır. Demokrasinin başlangıcı ve hatta temeli olarak nitelendirilen yerel yönetimlerin seçim süreçleri mercek altında tutulmalı ve en idealinin gerçekleşmesi için çaba gösterilmelidir. Bu anlayışla sorulması gereken sorular; “yerel seçimlerde adaylar nasıl belirlenmektedir?”, “adaylık süreci demokratik olarak işlemekte midir?”, “seçilerek göreve gelen temsilciler çalışma dönemlerinde, hesap verecekleri halkı mı dikkate alacak, adaylık süreçlerinde etkili olan baskı ve çıkar gruplarının etkisinde mi kalacaktır?”, “çok sayıda aday adayının yarıştığı aday belirleme sürecinde partisinin seçtiği aday olarak seçimlere giren ve kazanan temsilci, partisinin politikaları ile vatandaşların beklenti ve talepleri çakışırsa nasıl davranacaktır?” gibi olacaktır. Bu çalışmanın odaklandığı noktada, sorular belediye başkanları açısından ele alındığında, geniş yetkilere sahip belediye başkanlarının seçim süreçlerine ilişkin cevaplanması ve açığa kavuşturulması gereken çok sayıda soru bulunmaktadır. Türkiye’de belediye başkanlarının seçilmesi, siyasi partiler tarafından aday gösterilmeleri veya bağımsız aday olarak seçime girmeleri sonucu mümkün olmaktadır. Bağımsız aday olarak girilen belediye başkanlığı seçimlerinde başkan olabilmek oldukça zordur. Belediye başkanının iktidarda bulunan partiden olmasının merkezi yönetimden destek almasının daha kolay olacağı algısı, bağımsız belediye başkan adayının meclis üyesi listesi oluşturamaması ve seçim kampanyasını parti gücü ve desteği olmadan başarıyla tamamlayamamanın etkisi büyüktür.

Siyasi partilerden yapılacak bir belediye başkan adaylığı sürecinin de kendi içinde zorlu aşamaları vardır. Özellikle iktidar partisi, ana muhalefet partisi ve mecliste grubu bulunan partilerde adaylık için öncelikle aday adaylığı süreci işletilir. Aday adaylığı için başvuru ücreti bağış olarak ödendikten sonra partilerin belirlediği aday belirleme yöntemine tabi olunmaktadır. Aday belirleme yönteminde partiye kayıtlı üyeler ile doğrudan ön seçim yapılması tercih edilmemiş ise baskı ve çıkar gruplarının da etkili olduğu süreçlerden geçilerek ve en son partinin il, ilçe ve hatta genel başkanının onayı sonrası aday olarak seçimlere girilebilmektedir. Bu noktada son sözü partinin üst kurullarının ya da genel başkanın söylemesi demokratik sürecin sorgulanmasını ve seçilenlerin seçilmesi gibi sorgulanması gereken bir durumu ortaya koymaktadır.

Yerel hizmetlerin sunulmasında önemli görevler yüklenmiş belediyelerin en yetkili organı, tüzel kişiliğin başı ve temsilcisi olan belediye başkanlarının hizmetlerinin yürütülmesinde hesap verebilirlik ve sorumluluk açısından çok hassas davranmaları beklenir. Ancak seçilmelerine ilişkin süreçlerin sağlıklı işletilmediği durumlarda, bir sonraki seçimlerde tekrar aday gösterilme kaygısının da etkili olacağı dikkate alındığında, belediye başkanlarının halka karşı sorumlulukları kadar partilerine karşı da aynı derece sorumlulukları söz konusu olacaktır. Beklentilerin çatıştığı durumlarda ise belediye başkanları bir tercih yapmak zorunda kalacaklardır. Katılımcı süreçler işletilirse, son yıllarda özellikle 2019 yerel seçimleri sonrası görülen belediye başkanlarının istifaları ile görevden ani ayrılmalarına benzer durumlara gerek kalmayacak ya da seçmene karşı sorumluluk anlayışı doğrultusunda gerekçesi kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Bu çalışmada, öncelikle yerel siyaset bağlamında demokrasi, temsili demokrasi ve demokratik kavramlarına yer verilecektir. Daha sonra Türkiye’de belediye başkan adaylığı süreci temsili demokrasi uygulamaları kapsamında analiz edilerek temsili demokrasiden demokratik doğru evrilmesi tartışılacaktır.

2. Demokrasi ve Yerel Seçimler

Demokrasi, siyasal denetimin doğrudan doğruya halkın ya da düzenli aralıklarla halkın özgürce seçtiği temsilcilerin elinde bulunduğu, toplumsal ve ekonomik durumu ne olursa olsun tüm yurttaşların eşit sayıldığı yönetim biçimi olarak bilinmekte ve ifade edilmektedir (Aslan, 2020: 174). Fakat yönetim kapsamında alınması gerekli kararların vatandaşların tümünün katılımı ile yapılması uygulamada çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bundan dolayı vatandaşların yönetme hakkını seçtikleri temsilcileri yolu ile kullanması söz konusu olmakta ve pratikte temsili demokrasi olarak uygulanmaktadır. Sağlıklı işleyen bir demokrasi için ise temsili demokrasinin katılım mekanizmalarının işletilmesi suretiyle derinleştirilmesi gereklidir (Şentürk, 2008: 5). Demokrasi seçilmişlerin yönetim koltuklarına geçici biçimde oturabildikleri rejimin adı olarak da tanımlanır. Düzenli aralıklarla gerçekleştirilen seçimlerin ana işlevi budur. Yönetilenlerin yöneticilere hesap sorması ve yönetici koltuklarında kimin oturacağına karar verebilmesi seçimler sayesinde olmaktadır. Doğrudan demokrasinin uygulama zorluğundan dolayı tarihe karıştığı dönemlerden bu yana, yoğun felsefi tartışmalar sonucunda meşruiyet kazandırılan temsili demokrasinin ana öznesi siyasi partiler ve seçim olmuştur (İba, 2021: 11). Seçim sistemleri ve siyasi partilerin konumu tartışılmaya devam edilse de yeni bir model oluşturulmadığı sürece geçerliliğini koruyacaktır.

Demokrasilerde siyasal gücün kaynağı, gerçek egemen olarak halktır. Bu, ilke olarak demokrasiyi yönetim biçimi olarak benimsemiş devletlerin temel bir kural olarak anayasalarında yer alır. Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın altıncı maddesinde "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" denilerek, temel ilkeler arasına konulmuştur (Çukurçayır, 2008: 21). Türk Milletinin, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı belirtilmiştir. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz (Anayasa, 6. Madde). Seçimler, vatandaşların kamu işlerinin yönetilmesine belli sınırlar içinde katılmasını ifade eder. Halkın yönetime dahil olabilmesinin tek yolu temsili rejimlerde belirli dönemlerde yapılan seçimlerdir. Ancak Teziç'in de vurguladığı gibi, demokratik seçimler; farklı görüş ve düşüncelerin söylenebildiği ve bu düşüncelerin siyasi partiler aracılığı ile örgütlenebildiği, iktidar mücadelesinde siyasi rekabet ve yarışın serbestçe hayata geçirilebildiği yönetim biçimlerinde söz konusudur (Teziç, 1998: 236). Günümüz koşullarında seçimler yoluyla halkın katılımına ilişkin yoğun bir şekilde tartışmalar yapıldığını görmek mümkündür. Farklı açılardan örneklendirilebilecek bu durumu Sabuktay (2009: 78), belediye meclis üyeliği üzerinden açıklamaktadır. "Toplumun farklı kesimlerinden kişilerin aday olmalarının önünde engel olmaması, bu kişilerin aday olabilmelerinin mümkün olduğu anlamına gelmez. Liberal demokrasinin sağladığı, siyasal haklar açısından eşit vatandaşlık, toplumsal ilişkiler açısından eşitsiz bir yapı üzerine kuruludur. Örneğin bir EGO şoförünün belediye meclis üyeliğine aday olabilmesi için meclis üyesi olduktan sonra da yasal yollardan hayatını idame ettirebilmesine olanak tanınmış olması gerekir. Bu nedenle seçilebilme yeterliliği kadar seçilmişlerin huzur hakları ve maddi olanakları da önemlidir. Daha belirgin bir grubu tanımlamak için bir adım daha atıp, seçilenlerin hayatlarını nasıl sürdüreceklerine, yani çalışma koşullarına; huzur ve izin haklarına bakabiliriz. Böylece, en azından kimlerin aday olabileceği ortaya konmuş olacaktır." Diğer taraftan seçimlerde yürütülecek kampanya maliyetlerinin artması, siyasi parti ve bağımsız adaylıklar için ödenmesi gereken ücretler düşünüldüğünde, temsili demokrasi tartışmalarının yapılmaya devam edilmesinin gerektiği net bir şekilde söylenebilir.

Temsili demokrasinin uygulamada karşılaşılan aksaklıklarına ilişkin tartışmalar seçimlerin meşruiyetinin sorgulanmasına kadar gitmektedir. Bugün yaygın olan liberal paradigmaya göre, siyasal iktidarın temsile dayalı meşrulaştırmasında seçimler yoluyla iktidara gelebilmek yer almaktadır. Bu nedenle, seçimlerle ne ölçüde temsil sağlanabildiği sorgulanır. Mahalli idarelerde seçimlerle işbaşına gelinebilmesi; vatandaşlığın siyasal haklar temelinde ifade edilmesi, yani belirli bir devletin halkının siyasal karar alma mekanizma ve işleyişine eşitler olarak, temsilcilerini seçerek katılması hakkına ve siyasal iktidarın bu temsille oluşturulan demokratik süreçle meşrulaştırılması kabulüne dayanır. Liberal demokrasi düşüncesinde ulus devletin sınırları içinde kullanılan kamu

gücünün, eşit siyasal haklara sahip halkın temsilcileri dolayısıyla oluşturulmasına katıldıkları demokratik süreçlerle meşrulaştırıldığı kabul edilegelmiştir (Sabuktay, 2009: 73). Nitekim Akdoğan (2008: 12), yerel siyasal meşruiyete ilişkin olarak iktidara gelme yöntemini birinci sıraya koymakta “yerel yönetimlerde ve yerel otoritelerde iktidara nasıl gelindiği, hangi yöntem ve usullerin olduğu temel bir meşruiyet meselesidir. Demokratik yöntemler, adil bir seçim, usul ve prosedürlere uygunluk yerel iktidarlara gelme ve gitme şartlarını oluşturur” demektedir. 1970’li yıllardan itibaren temsili demokrasinin büyük bir kriz içinde olduğu vurgusu ve rahatsızlığından söz edilebileceğine dikkat çeken Çukurçayır, krizin bertaraf edilmesi doğrultusunda, katılımcı demokrasi kavramıyla halkın ve halkın temsil ettiği toplumsal grupların yaşamın her anında ve alanında siyasal katılım etkinliklerinde bulunmasının yolunun açılmak istendiğini söylemektedir (Çukurçayır, 2008: 15).

Bir taraftan yerel yönetimlerde temsilcilerin düzenli aralıklarla yapılan seçimler neticesinde belirlenmesi ile demokrasinin güvence altına alındığı, diğer taraftan yerel yönetimlerin temsilcilerinin sorumluluğu ve halkın sürekli denetimi açısından en uygun birimler olduğu kabulüne yer veren Çitçi ise demokrasinin seçim, denetim ve sorumluluk ilkelerinin yerel yönetimler bağlamında gerçek anlamda yaşama geçtiğinin varsayıldığına vurgu yapmaktadır (Çitçi, 1996: 5). Yerel yönetimlerde seçim süreçlerinin doğru işletildiğinde ve demokrasinin ilkeleri doğrultusunda kurgulandığında denetim ve sorumluluk açısından bağlayıcı olacağı açıktır. Seçim süreçlerinde, tüm aşamalarıyla doğrudan halkın belirleyici olması yerine önceden belirlenmiş seçeneklerden birinin seçilmesi ve demokratik olarak ifade edilen bir sürece doğru gidilmesi denetim, hesap verebilirlik ve özellikle sorumluluk açısından sorunlu olacaktır.

3. Demokratik Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Kavram olarak literatürde çok yer almamakla birlikte demokratik¹, son dönemde tartışılması gereken konulardan birisi olarak öne çıkmaktadır. Özellikle temsili demokrasinin uygulamada sorunlu olması ve seçim sistemlerinin demokratik ilkeler doğrultusunda yapılandırılmaması bunda etkilidir. Demokratik, eski başbakanlardan Prof. Dr. Necmettin Erbakan’ın siyasal söylemlerinde sıkça yer verdiği ifadelerden birisi olarak tanınırlığı artmıştır (Arpacı, 2017: 118; Tekin, 2017: 237; Arpacı, 2022: 250). Erbakan’ın seçim sistemlerine ilişkin eleştirilerinde yer verdiği demokratik seçim sistemlerinin sorgulanması açısından dikkate alınmalıdır. Tekin, “Erbakan’a göre Türkiye’de gerçek demokrasi değil, hileli bir demokrasi uygulanmaktadır. Demokrasi yerine demokratik rejimi uygulanmaktadır. Latince baskı yapan rejim anlamına gelen “diktatör” ile halkın kendi kendini hür iradesi ve tercihi ile idare etmesi manasındaki “demokrasi” kelimesinin birleşmesiyle oluşan “demokratik” kelimesi halkın yönetime alet edilmesi anlamına gelmektedir. “Ben seçim” zanneder, hâlbuki “dikte edilenleri” iktidara taşımıştır” derken, Arpacı’da benzer bir değerlendirme ile Erbakan’ın demokratik halkın idareye alet edilmesi olarak tanımladığına yer vermektedir.

¹ Demokratik kavramının ilk kez İsveç Kraliyet Kütüphanesi Gazete Servisi olan Aftonbladet 11 Şubat 1938 tarihli sayısında demokrasi ve diktatörlük kavramlarının birleştirilmesi ile kullanıldığı kaynaklarda yer almaktadır. Doktrinde kullanıldığı görülen demokratik kavramı Spiegel’in kurucusu Rudolf Augstein tarafından, Demokratie’nin (demokrasi) "demo"su ve Diktatör’un (diktatörlük) "atur"unu birleştiren bir terim olarak türetildiği yer almaktadır.

Kaynak: <https://www.jstor.org/stable/23744610>. Sayfa:106. Erişim Tarihi: 3.11.2022.

Demokratik, 2019 yılında Millî Gazete’de Necmettin Erbakan’a dayandırılan bir yazıda; “Diktatör demek, baskı yapan adam demektir. Diktatörlükle yönetilen bir rejimin adı Latince’de 'Diktatör' olarak ifade edilir. Demokrasi demek, halkın kendi kendisini idare etmesi demektir. Demokratik demek ise, halkın yönetime alet edilmesi demektir. Yani halk narkozlanır, ben seçim zanneder, hâlbuki başkaları tarafından tamamen narkozlanmıştır, etkilenmiştir ve o başkası istediğini seçiyor. Seçmenler (halk) ise ben seçim zannediyor. Seçilen kişiler ise 'biz kendi marifetimizle seçildik' zannederler. Bunun adı 'Demokratik'dur. Demokrasi değildir” şeklinde yer almıştır.

Kaynak: <https://www.milligazete.com.tr/gundem/necmettin-erbakanin-acikladigi-demokratik-nedir-578239>. Erişim Tarihi: 3.11.2022.

Demokratik, Cumhuriyet Gazetesinde, İnsel’in 2016 tarihli yazısında uygulama örneklendirilerek; Latin Amerika ile başlayıp Putin rejimi ile devam ettiği öne sürülmektedir.

Kaynak: <https://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/502206/Demokratik.html> Erişim Tarihi: 3.11.2022.

Demokraturun seçim sistemlerinden kaynaklanan sorunlarla birlikte ortaya çıkmasına rağmen geriye dönük olarak temsili demokrasiyi tehdit eder hale geldiği söylenebilir. Özellikle seçimler açısından bu durum kayda değerdir. Çünkü demokrasinin gereği, serbest seçimler ve halkın oylarıyla gerçekleşen bir meşruiyet kazanma süreci var iken oylama öncesi sağlıklı işletilmeyen mekanizmalar ile halkın seçimi sınırlandırılmış, yönlendirilmiş ve hatta tam olarak işlevsiz hale getirilmiş olmaktadır. Diğer taraftan seçimler zaten başlı başına demokratik anlayışın göstergesi sayılmamaktadır. Seçim süreçlerinin, farklı görüşleri temsil eden siyasi partilerin ve bağımsız adayların eşit koşullarda, serbestçe örgütlenmelerinin sağlanabildiği demokratik yarışlar haline getirilmesi gerekir. Tek partili ve adaylı seçimlerin iktidarın isteklerinin seçmen istencinin yerini alması sonucu doğuracağını, dikta yönetimlerinin uygulama aracı olmaktan öte gitmeyeceğine dikkat çeken Aliefendioğlu, “biçimsel seçimler, temsili demokrasiyle bağdaşmaz ve halkın gerçek istencini belirlemez. Seçimler, ancak, özgür ve çoğulcu bir ortamda, genellik, eşitlik ve gizlilik ilkelerine uygun biçimde ve dürüstçe yapıldığı oranda geçerli sayılırlar” demektedir (Aliefendioğlu, 2005: 72).

Duverger’in (1986: 453-454), demokrasi ve seçimlere ilişkin “milletvekilleri seçmenleri tarafından seçilmeden önce, parti tarafından seçilmekte; seçmenler ise, bu seçimi onaylamaktan başka bir şey yapmamaktadır” değerlendirmesi dikkat çekicidir. Duverger, tek parti rejimlerindeki tek bir adayın halkın onayına sunulması ile bunun örtülü şekli sayılabilecek versiyonu olan, seçmene hepsinin bir parti tarafından aday gösterildiği birden çok aday arasından seçme fırsatı verilmesini benzer nitelendirmektedir. Demokrasinin asgari koşullarını demokrasinin uygulanabilirliği için zorunlu bir şart olarak gören Altıparmak’a göre ise, seçim açısından bakıldığında, siyasi partiler tarihsel süreç içerisinde, demokrasinin uygulanabilir olmasını sağlayan en önemli unsurlardan biridir, hatta en önemlisidir ve parti-seçmen ilişkisi ve parti içi bazı kurallar aslında demokrasinin teminatıdır (Altıparmak, 2008: 357).

Ersöz, parti içi demokrasiye dikkat çekerek günümüzde gerek Türkiye’de gerekse diğer birçok ülkede partilerin, lider veya parti içi elit grupları tarafından yönetildiğine işaret etmekte ve dünya demokrasi tarihi açısından siyasi parti olgusu ortaya çıkmazdan evvelki lider yahut lider gruplarının söz sahibi olduğu dönemlere benzer bir süreçten geçildiğini söylemektedir. Siyasi partilerde parti içi demokrasi sağlanırsa parti politikalarının belirlenmesi süreci daha sağlıklı işletilebilir. Partilerin kendi içinde demokrasi sağlanırsa aday belirleme süreci daha katılımcı bir biçimde gerçekleşirse adayların meşruiyet zemini güçlenir. Dolayısıyla bu da adaylar üzerinde gerek partilerin gerekse toplumsal mutabakatın belli ölçüde sağlanmasını temin eder (Ersöz, 2018: 24).

Türkiye’de milletvekili adaylarının partiler tarafından belirlenmesi 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun ilk düzenlemesine göre bütün kayıtlı üyelerinin katılacağı önseçim esasına dayanmakta idi. Ancak bu yöntem aday belirleme işlemlerini parti içi süreç olarak kabul eden yeni bir düzenleme ile değişti. 1986 yılında çıkarılan, 3720 Sayılı “2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanunlara Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun” ile yapılan değişiklik neticesinde partiler aday belirleme yöntemlerini kendi iç tüzüğünde öngöreceği şekilde yapması düzenlemesi getirildi. Yani bir siyasi parti önseçim ya da aday yoklaması yapabilir. Yahut belirli oranda merkezden atama yapabilmektedir. Bu konudaki takdir hakkı ve son söz parti genel merkezindedir (Bilir, 2001: 72).

Farklı boyutlarıyla tartışmaya açık olan demokratur kavramına bu çalışmada Türkiye’de yerel seçimlere yansıdığı varsayılan yönüyle değinilmektedir. Demokrasinin katılımcı mekanizmalarla tam olarak işletilmediği ve halkın kendi belirlemediği adaylarla seçimlere gidilmesi “bu başkan biz seçtik” anlayışı ile isteksiz bir kabule doğru gidebilmektedir. Burada kritik olan ve tartışılması gereken durum siyasi partilerin gösterdiği adayların seçmenlerin önüne konulması ve birini seçmelerinin istenmesidir. Siyasi partilerin genel merkezlerinin aday belirleme süreçlerindeki etkin gücü ve belediye başkan adaylarının belirlenmesinde son sözü söyleme yetkisine sahip olmaları “halkın seçimlere alet edilmesi” anlamında kullanılan demokratura yol açmaktadır. Bir başka ifade ile demokratik görünümü antidemokratik bir anlayış ortaya çıkmaktadır.

4. Yerel Yönetimler ve Belediye Başkanlığı Seçimleri

Yerel yönetimler, sınırları içerisindeki vatandaşların mahalli hizmetlerini, yine sınırları içerisindeki vatandaşların seçtiği yöneticilerin ürettiği politika ve çoğunluğu yerel imkanlarla karşılayan mahalli idare birimleridir. Yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olarak görüldüklerinden demokrasinin dolayısıyla da temsil işlevinin bu yönetim birimlerinde daha kolay gerçekleşebileceği düşünülür. Bununla birlikte yerel yönetimlerin sınırları içinde yaşayan vatandaşların kendi kendini yönetmesine olanak veren kurumlar olması nedeniyle demokratik kurumların önde gelenlerinden biri olarak nitelendirilmesini sağlamıştır (Ulusoy ve Akdemir, 2010: 30). Seçimle işbaşına gelen yöneticiler, seçilerek geldiklerinden dolayı siyasi sorumluluk taşırlar. Bu sorumluluğun onların aldıkları kararlarda ve yürüttükleri hizmetlerde etkili olması beklenir. Çünkü, siyasi yöneticilerin iktidarda kalmaya devam edebilmeleri, halkın onları tasvibine bağlıdır (Eryılmaz, 2020: 176). Tekrar seçilerek devam etme kaygıları bulunmasa bile halkın oylarıyla gelmiş olmaları onların vatandaşa karşı sorumluluğunu eksiltmemelidir.

Türk kamu yönetimi içerisinde köklü bir geçmişe sahip belediyeler, yerel yönetim idareleri arasında başta gelir. Belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeni olmak üzere üç organı bulunan belediye teşkilatının görev, yetki ve sorumlulukları 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kanunda görev, yetki ve sorumlulukları sıralanmış olan belediye başkanı, belediye yönetiminin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri 5 yılda bir yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimleri ile belirlenmektedir. Belediye başkan adayları ve belediye meclis üyesi adayları farklı oy pusulaları ile seçim sandığına atılmak suretiyle vatandaşların oylarına sunulmaktadır. Belediye başkanlığı ve meclis üyeliği adaylıkları için bir siyasi parti adayı olarak seçmenin karşısına çıkılabildiği gibi parti bağlantısı olmadan bağımsız aday olarak da çıkılabilmektedir.

Belediye başkanı olmak için bağımsız olarak aday olmak mümkündür. Ancak bağımsız aday olarak seçimlerde başarı göstermek kolay değildir. Altıparmak'da (2008: 363), başka bir açıdan bakarak; "günümüzde siyasal hayattaki partilerin egemenliği bağımsız adaylık kavramını ikinci plana itmiştir. Ülkemizde bağımsız adaylık, kişinin seçim kuruluna başvurması ile olur. Ayrıca herkesin başvurmasını engellemek amacıyla bağımsız adayların teminat yatırması öngörülmüştür" demektedir. Farklı türlerde 1391 belediyenin bulunduğu² Türkiye'de, en son yapılan 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri sonucunda, biri il ve 12'si ilçe olmak üzere, toplamda sadece 13 belediyede başkanlık yarışını bağımsız adaylar kazanmıştır³. Diğer taraftan seçimleri kazanıp belediye başkanı olan bağımsız adayların daha önceki dönemlerde farklı partilerden seçilerek başkanlık yaptıkları ya da aday oldukları unutulmamalıdır. Herhangi bir veri bulunmamakla birlikte, daha önceden herhangi bir parti bağı bulunmadan bağımsız aday olarak seçilen belediye başkanı yok denecek kadar azdır.

Bir siyasi partiden aday gösterilmek, parti içi bir süreçten başarılı çıkmak ve seçmenin önüne gelmektir (Altıparmak, 2008: 363). Siyasi partiler aracılığıyla belediye başkan adaylığına ilişkin 3 yöntem uygulanmaktadır. Milletvekili adaylarının belirlenmesinde de kullanılan yöntemleri Aliefendioğlu (2005: 82) aşağıdaki şekilde sıralamaktadır:

1. Adayların partinin yöneticileri ya da yetkili organları tarafından gösterilmesi. Aliefendioğlu, bu yöntemin parti içinde oligarşik eğilimlerin güçlenmesine neden olacağına dikkat çekmektedir. Belediye başkanlarının belirlenmesi sürecinde son sözün siyasi parti genel başkanlarına bırakılması⁴ kadar belediye başkanı aday adaylarının da aday olup olmadıklarını partinin yapacağı

² İçişleri Bakanlığı, Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, Erişim Tarihi: 15.10.2022.

³ Euronews Türkçe, <https://tr.euronews.com/2019/04/04/31-mart-yerel-secimleri-kac-bagimsiz-aday-kazandi>, Erişim tarihi: 15.10.2022.

⁴ 2019 Seçimlerinden Örnek 1, <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/erdogan-40-ilin-belediye-baskan-adaylarini-acikladi/1320281>. Erişim Tarihi: 16.10.2022.

açıklamadan sonra öğrenmesi kayda değer bir durumdur⁵. Bu durum demokratür sürecine doğru gidişin bir örneği olarak gösterilebilir.

2. Adayların parti delegeleri tarafından belirlenmesi. Delegeler partilerin varsa belde, ilçe ve il yönetim kurulları, genel merkez ve genel başkanı seçen partili üyeleridir. Delegelerin belirlenmesi de yine parti içi demokrasi açısından sorunludur. Aliefendioğlu da benzer bir değerlendirme yapmaktadır. “Bu yöntemin birinciye göre daha demokratik olduğu söylenebilir. Ancak parti içi oligarşik eğilimler bu yöntemde de devam etmektedir. Bu yöntem, tüm adayların delegelerce seçilmesi ya da adayların bir bölümünün delegelerce, bir bölümünün de parti merkez karar organları tarafından seçilmesi biçiminde de uygulanmaktadır”.

3. Adayların parti üyelerinin bütünü tarafından seçilmeleri. En demokratik görünen yöntem belediye başkan adaylarının partiyeye kayıtlı üyelerin tamamının katılımıyla yapılacak bir önseçim olmasıdır ki bu parti için demokrasi anlayışıyla da örtüşecektir.

2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu 37, 38, 39, ve 40. maddelerinde partilere aday tespiti konusunda önseçim için zorunluluk getirmemiştir. Siyasi partiler hem milletvekili adaylarının tespitinde hem de yerel seçimlerde adayların tespitinde çoğunlukla merkez yoklaması olarak bilinen 1. tür yöntemi kullanmakta ve belediye başkan adaylarının belirlenmesinde son noktayı siyasi partiler koymaktadır.⁶

5. Sonuç ve Değerlendirme

Seçimler, halkın vergi verdikleri ve hizmet bekledikleri kurumların temsilcilerini kendilerinin belirlemesi için bir fırsattır. Bu fırsatın gerçekleşebilmesi ise pratikte kolay olmamaktadır. Seçimlerde, siyasi partilerin aday belirleme süreç ve yöntemleri, demokratik rejimin temsil müessesesi ile doğrudan ilgilidir. Çünkü demokrasilerde yönetenlerin seçilmesi her aşamada halkın iradesi ile olmalıdır. Aday, halkın önüne getirilirken de demokratik esaslar benimsenmelidir (Altıparmak, 2008: 364). Sonrasında katılımcılık, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi çağdaş yönetim ilkeleri ile desteklenmelidir.

Türkiye’de siyasi partiler ve seçim kanunlarının, ara rejim ikliminde yapıldığına dikkat çeken İba (2021: 12) bu kanunları yaşlı kanun olarak tanımlamakta ve değişiklik ihtiyacına vurgu yapmaktadır. “Söz konusu kanunların, ilk toptan imalatının genel olarak ara rejim iklimlerinde ve olağanüstü koşullarda gerçekleştiği, olağan dönem yasama organları tarafından perakende nitelikte değişikliklerle yetinildiği görülmektedir. Ancak geçirdikleri çok sayıda değişikliğe rağmen, yeni reformist çalışmalara ihtiyaç duyulduğu genel kabul gören bir husustur.”

Yerel yönetimlerin başında gelen belediyelerde üç ana organ yer alır. Bunlar, belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümenidir. Her bir organının ayrı bir önemi, yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bununla birlikte, özellikle yürütme organı olan ve belediye idaresinin başında yer alan belediye başkanı diğer organların da başkanı olması sebebiyle çok daha farklı bir konumda olduğunu söylemek mümkündür. Belediye meclisi ile birlikte encümene de başkanlık eden belediye başkanının sahip olduğu yetkiler ve politik güç nedeniyle Türkiye’deki belediyelerde, çoğunlukla başkanlık sistemine benzetilen güçlü belediye başkanlığı modelinin geçerliliği halen dile getirilmektedir (Azaklı ve Özgür, 2005: 298; Erinçin, 2007: 334; Şengül, 2020: 91).

⁵ 2019 Seçimlerinden Örnek 2, <https://www.internethaber.com/chpnin-zeytinburnu-belediye-baskan-adayi-belli-oldu-1937346.htm>. Erişim Tarihi: 16.10.2022.

⁶ Partilerin Aday Belirleme Süreçlerine İlişkin Örnek: <https://www.aa.com.tr/tr/politika/siyasi-partilerde-aday-mesaisi-1350714>. Erişim Tarihi: 05.10.2022.

5.1. İstifa Eden Belediye Başkanları

Son dönemde çoğunluğu sağlık sorunları gerekçe gösterilerek yapılsa da artan belediye başkanları istifalarının hayatın olağan akışına aykırı olduğu söylenebilir. Belediye başkanlarının birçok aşamayı geçip geldikleri belediye başkanlığı makamını 5 yıllık görev süreleri dolmadan kolayca bırakmaları dikkat çekicidir. Diğer taraftan başkanların istifası öncesi vatandaşa bilgi verilmediği ve çoğu zaman vatandaşın istifayı kabul edildikten sonra öğrenebildiği görülmektedir. Halktan 5 yıllık yetki ve beraberinde sorumluluğu alan başkanların istifalarında halkın görüşüne veya onayına başvurulup başvurulmayacağı da tartışılabilir. Konunun bir başka boyutu ise belediye başkanlarının nasıl istifa edecekleridir. Nacak (2022: 1591), belediye başkanlarının, tıpkı diğer kamu görevlilerinde olduğu gibi, istifa etme hakkına sahip olduğunu belirterek, belediye başkanı, hiç kimseye danışmadan ya da herhangi bir kişi veya makamdan izin almadan dilediği zaman istifa edebilir demektedir. Ancak burada kritik soruyu da eklemektedir. Belediye tüzel kişiliğinin başı, en üst hiyerarşik amiri olan belediye başkanı görevinden istifa ederek ayrılmak istediğine ilişkin dilekçeyi kime ya da hangi makama verecektir? “Gerçekten de belediye başkanının hiyerarşik amiri bulunmamaktadır. Bu nedenle istifa dilekçesini hiyerarşik amirine verebilmesi mümkün değildir. Belediye başkanı görevinden ayrıldığına ilişkin dilekçesini merkezi yönetimin yerel düzeydeki temsilcisi ve aynı zamanda idari vesayet denetimi makamı olan o yerin en büyük mülki idare amirine teslim etmektedir. Daha somut bir ifadeyle istifa dilekçesini, belde ve ilçe belediye başkanları kaymakamlığa, il ve büyükşehir belediye başkanları ise valiliğe vermektedir.”

5.2. Adaylık Süreci ve Sonrasında Ortaya Çıkan Sorunlar

Siyasi partilerin belediye başkan adaylarını partiye kayıtlı üyeler yerine merkez yoklaması ile belirlemesi partinin üst yetkili kurullarının daha etkin hale gelmesine yol açacaktır. Yetki devri ile belde ve ilçe belediye başkanlarının tespitini il yönetimlerine bıraksalar dahi burada sonuçlandırılmaması durumunda inisiyatif yine kendilerine geçecektir. Siyasi partilerin merkezlerinin başkent Ankara’da olduğu dikkate alındığında, merkeze ulaşabilen aday adaylarının adaylık ihtimali kuvvetlenecektir. Bu durumda da partide yerel düzeyde kabul görmeyen kişilerin merkezden tepeden inmececi bir anlayışla başkan adaylığı yapılması parti içi demokrasinin işleyişi açısından önemli bir problem alanı oluşturmaktadır. Kesin aday listeleri yayımlandıktan sonra siyasi partilerin birçok teşkilatlarında istifalar veya tepki amaçlı eylemler görülebilmektedir (Oktay, 2016: 363)

Diğer taraftan, bir siyasi partinin seçimleri kazanmak için aday adaylarından en iyisini aday göstereceği düşünülebilir. Ancak uygulamada bu durum farklı olabilmektedir. Parti içinde özellikle ilçeler ve il arasında ve hatta ilçe ve il yönetimleri içinde kendi aralarında çekişmeler ve ileriye dönük hesaplar bulunabilir. Milletvekili genel seçimleri ile yerel seçimlerin birbirine yakın tarihlerde yapılması durumunda, belediye başkanlığının bir basamak olarak görülebildiği de dikkate alınırsa aday belirleme sürecinin etkileneceği açıktır. Milletvekili adaylığı olma planı yapanların, partisinden başarılı bir belediye başkanının önlerine geçebileceğini hesaplayarak aday belirleme sürecinde tavır alacaklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Belediye başkanlarının seçilmesi sürecinde temsili demokrasi sağlıklı işletilemezse, görev sürelerinde farklı boyutlarda sorunlar ortaya çıkacaktır.

a. Parti merkezi tarafından tepeden inmececi bir anlayışla aday belirlenmesi söz konusu olabilecektir. Özellikle iki adayın çektiği seçim bölgelerinde, adaylığın herhangi birisine verilmesi durumunda diğer grubun desteğini çekme ihtimaline karşı genel merkez tarafından sürpriz bir şekilde üçüncü bir aday atanabilmektedir.

b. Belde, il ve ilçe teşkilatlarının iradesinin yok sayılarak aday belirlenmesi ve bunun sonucunda da önlerine konulan başkan adaylığı ile devam etmek zorunda olmaları partilileri demokrasi anlayışını ve seçimlere olan güveni zayıflatmaktadır.

c. Partiler için siyasi açıdan yerelin merkezileşmesi gibi bir durum ortaya çıkacak, bu da başkanın görev süresince siyasi açıdan merkezi yönetimin taşra birimi gibi hareket etmesine zemin hazırlayacaktır.

d. Merkezden gelen kaynakların dağıtılmasında başkan sesini yükseltmeyecek, kendisine uygun görülene razı olmak durumunda kalacaktır.

e. Belediye başkanlarının parti yönetimleriyle ters düşmesi durumunda istifalarının istenmesi söz konusu olduğunda karşı koyamayacaktır. Son dönemde belediye başkanlarının çeşitli gerekçelerle istifaları artmıştır.⁷

f. Belediye başkanlarının sorumluluk ve hesap verme açısından vatandaşın çok kendisini aday olarak belirleyen partisine ve özellikle partisinin üst kademelerine doğru eğilim içinde olacaktır.

Demokratik süreçlerin sağlıklı şekilde yürümesi seçimlerin demokratik bir biçimde gerçekleştirilmesiyle doğrudan ilgilidir. Demokratik seçimler ise demokratik süreçlerden çıkmış kişilerce yürütülmesi gereken bir demokratik hayat unsurudur. Adayların belirlenmesi süreçleri de tam da bu noktada demokrasi açısından azami önem taşır. Adayların belirlenmesi, parti içi demokrasiyi sarsmadan parti içi dinamikleri ve insicamı da gözetenek gerçekleştirilebilirse hem siyasi hayat sağlıklı bir şekilde işlemeye devam eder hem de bu siyasi hayatın yürütüm faaliyetleri nitelikli ve kamu nezdinde meşruiyeti yüksek kimselere teslim edilmiş olur (Ersöz, 2018: 33).

Özetle, adayın belirlenmesinde parti teşkilatlarında demokratik ilkelerin işletilmemesi, “başkanınızı biz belirledik, hadi siz de onaylayıverin” şeklinde parti üst yönetimi tarafından belirlenen adayların dayatılması anlamına gelebilecek bir yaklaşıma doğru gidecektir. Bu da bir nevi demokratizm anlamına gelecektir. Demokrasi görünümümlü demokratizm seçimin meşruiyetini de sorgulanır hale getirebilecek ve beraberinde sağlıksız süreçler zincirleme diğer alanları da olumsuz etkileyecektir. Halkın kendisini yönetecek adayları seçmesi ve denetlemesi zaten demokrasinin şeklini değil ruhunu temsil edecek nitelikte gerçekleşmelidir.

Sonuç olarak, yerel halka yakınlığı, yerel ihtiyaçların tespitinde sahip olduğu avantajlar vb. gerekçelerle demokrasinin temeli olarak görülen yerel yönetimlerin temsilcilerinin belirlendiği yerel seçimlerde demokratik ilkelerin ve katılımcı mekanizmaların uygulanması büyük öneme sahiptir. Halkın büyük bir bölümüne hizmet sunan belediyelerde, başkanların göreve gelmesi ve görev yaptığı dönemde hesap verebilirlik ilkesine riayet etmesi ve seçmene karşı sorumluluk taşımasında seçim meşruiyetinin etkisinin olduğu açıktır. Demokratik baskınlığa sebebiyet vermeden, demokrasinin en geniş düzeyde uygulanabileceği, halkın katılımının ve denetim mekanizmalarının işler durumda olacağı bir süreç mümkündür. Böyle bir anlayışla yapılacak seçimler sonunda aday olanlar halkın kendi belirlediği adaylar olacak ve onların arasından en nitelikli belediye başkanları seçilebilecektir. Nitelikli belediye başkanları da belediye politikalarını ve uygulamalarını seçmenlere karşı sorumlu oldukları bilinciyle oluşturacak, kentsel yaşamın kalitesini arttıracaktır.

⁷ İstifalara Örnek 1: İstanbul'da Bağcılar Belediye Başkanı Lokman Çağırıcı, görevinden istifa etti.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-61089376>

Erişim Tarihi: 20.11.2022.

İstifalara Örnek 2: Mardin'in Artuklu ilçesinin AKP'li belediye başkanı Abdülkadir Tutuş, sağlık sorunlarını gerekçe göstererek istifa etti. <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/gorevinden-istifa-eden-akpli-artuklu-belediye-baskani-abdulkadir-tutasi-kimdir-abdulkadir-tutasi-neden-gorevinden-1962077>. Erişim Tarihi: 20.11.2022.

İstifalara Örnek 3: Sinop'un Boyabat Belediye Başkanı Şefik Çakıcı, görevinden istifa ettiğini duyurdu.

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/boyabat-belediye-baskani-sefik-cakici-istifa-etti,aR6CYVrsoEC1TlaHEOixWQ>. Erişim Tarihi: 20.11.2022.

İstifalara Örnek 4: <https://www.aa.com.tr/tr/politika/istifayla-bosalan-kemer-belediye-baskanligina-ak-partinin-adayi-omer-akturk-secildi/2199803>. Erişim Tarihi: 20.11.2022.

İstifalara Örnek 5: <https://www.aydinhedef.com.tr/baskan-inalin-istifa-nedeni-belli-oldu-23636h.htm>. Erişim Tarihi: 20.11.2022.

Kaynaklar

- Akdoğan, Y. (2007, 8 Aralık). Yerel demokrasi ve yerel siyaset. *Yerel Siyaset Sempozyumu* içinde, (s. 9-14). İstanbul, Türkiye.
- Aliefendioğlu, Y. (2005). Temsili demokrasinin “seçim” ayağı. *TBB Dergisi*, 60, 71-96. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2005-60-171>
- Altıparmak, C. (2008). Demokrasilerde aday belirleme yöntemleri. *TBB Dergisi*, 76, 355-376. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2008-76-428>
- Arpacı, I. (2017). Millî Görüş partilerinin programlarının dış politika analizi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (7), 115-126. <https://doi.org/10.29029/busbed.349809>
- Arpacı, I. (2022). Necmettin Erbakan örneğinde Türk dış politikasının İslamcı eleştirisi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 244-260. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/anadoluakademi/issue/72937/1185374>
- Aslan, M. A. (2020). Yerel yönetimlerde bir doğrudan demokrasi ve denetim aracı: Geri çağırma mekanizması. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 172-188. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1381549>
- Azıklı, S. ve Özgür, H. (2005). Belediye organları ve organlar arası ilişkiler: Başkan, meclis ve encümen. Özgür, H. ve Kösecik, M. (Ed.), *Yerel yönetimler üzerine güncel yazılar I* içinde (s. 297-320). Nobel Yayınları.
- Bilir, F. (2001). *Türkiye’de milletvekilliği ve milletvekilliğin sona ermesi*. Nobel Yayınları.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, katılma ve yerel demokrasi, *ÇYYD*, 5(6), 5-14.
- Çukurçayır, A. (2007, 8 Aralık). Yerel demokrasi ve yerel siyaset. *Yerel Siyaset Sempozyumu* içinde, (s.15-36). İstanbul, Türkiye.
- Duverger, M. (1986). *Seçimle gelen krallar* (Çeviren: Necati Erkurt). Konuk Yayınları.
- Erinçin, A. (2007). Türkiye’de belediye başkanlığının gelişimi ve artan önemi. Özgür, H. ve Kösecik, M. (Ed.), *Yerel yönetimler üzerine güncel yazılar II* içinde. (s. 334-353). Nobel Yayınları.
- Ersöz, E. (2018). Siyasi partilerde aday belirleme yöntemlerinin parti içi demokrasideki rolü ve Türk siyasi partiler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (1). 21-34. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/542709>
- Eryılmaz, B. (2020). *Kamu yönetimi, düşünceler, yapılar, fonksiyonlar, politikalar*. Umuttepe Yayınları.
- İba, Ş. (2021). *Siyasi partiler ve seçim hukuku*. Seçkin Yayıncılık.
- Nacak, O. (2022). Merkez yerel ilişkisine farklı bir bakış: belediye başkanlığının sona ermesi üzerinden bir değerlendirme. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1587-1608. <https://doi.org/10.21547/jss.1089661>
- Oktay, T. (2016). Yerel Yönetim Reformu Sonrasında Türkiye’de Belediye Meclisleri. *Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu* içinde, Y. Demirkaya (Ed.), İstanbul: Wald.
- Sabuktay, A. (2009). Yönetişim, demokrasi ve yerel seçimler. *Memleket Siyaset Yönetim*, 4(9), 72-86. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/msydergi/issue/75922/1254116>
- Şengül, R. (2020). *Yerel yönetimler*. Umuttepe Yayınları.
- Şentürk, H. (2007, 8 Aralık). Yerel demokrasi ve yerel siyaset. *Yerel Siyaset Sempozyumu* içinde, (s. 5-6). İstanbul, Türkiye.
- Tekin, A. R. (2017). Necmettin Erbakan kimlik, siyaset ve dış politika. *Turkish Studies*, 12(8), 211-246. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11696>
- Teziç, E. (1998). *Anayasa Hukuku*. Beta Yayınları.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2010). *Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye*. Seçkin Yayıncılık.